

САВЕЗ РАЧУНОВОЂА И РЕВИЗОРА СРБИЈЕ

Serbian Association of Accountants and Auditors

International
Federation of
Accountants

Federation of
European Accountants
Federation des Experts
comptables Européens

International
Accounting
Standards
Board

Fédération des
Experts Comptables
Méditerranéens

South-East
Europe Federation
of Professional
Accountants

ANALIZA POSLOVANJA PRIVREDNIH DRUŠTAVA ZA 2014. GODINU

Годишњи билтен финансијских
извештаја АПР јул 2015. године

Sadržaj

- Neto rezultat
- Likvidnost
- Finansijska struktura i zaduženost
- Poslovna aktivnost
- Profitabilnost
- Model Z-score
- Konstatacije

Privredna društva		2014	Struktura	2013	Struktura
I	Obveznici	120.852	100,0%	115.614	100,0%
II	Dostavljeni podaci	96.532	79,9%	95.907	83,0%
1.	Podaci obuhvaćeni preliminarnom obradom	93.759	77,6%	95.907	83,0%
	Podaci	87.422	72,3%	92.546	80,0%
	Izjava o neaktivnosti	6.337	5,2%	3.361	2,9%
2.	Podaci nisu obuhvaćeni preliminarnom obradom	2.773	2,3%	0	0,0%
III	Nisu dostavljeni podaci	24.320	20,1%	19.707	17,0%

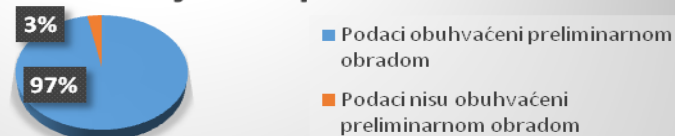
Učešće dostavljenih podataka u 2014.

Učešće dostavljenih podataka u 2013.

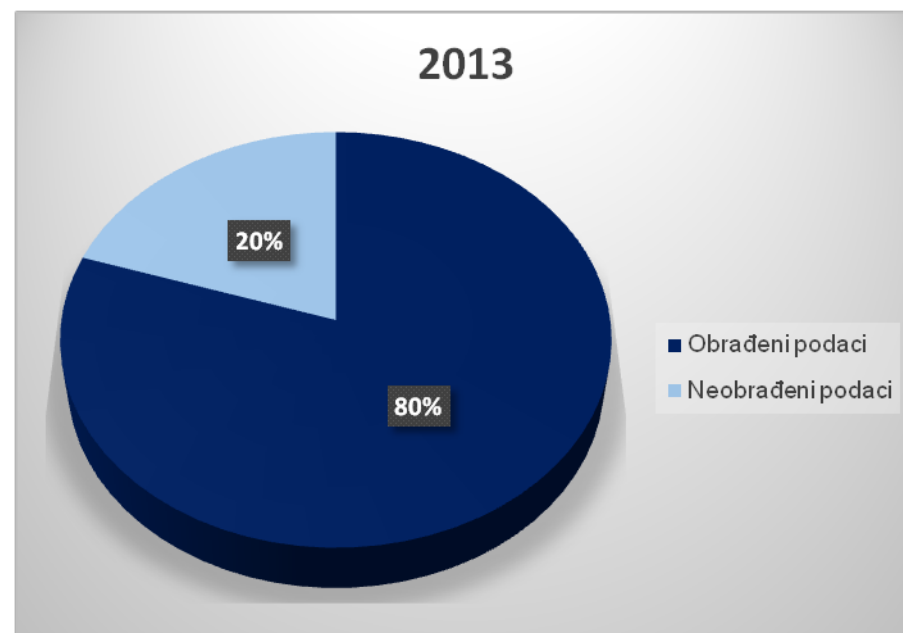
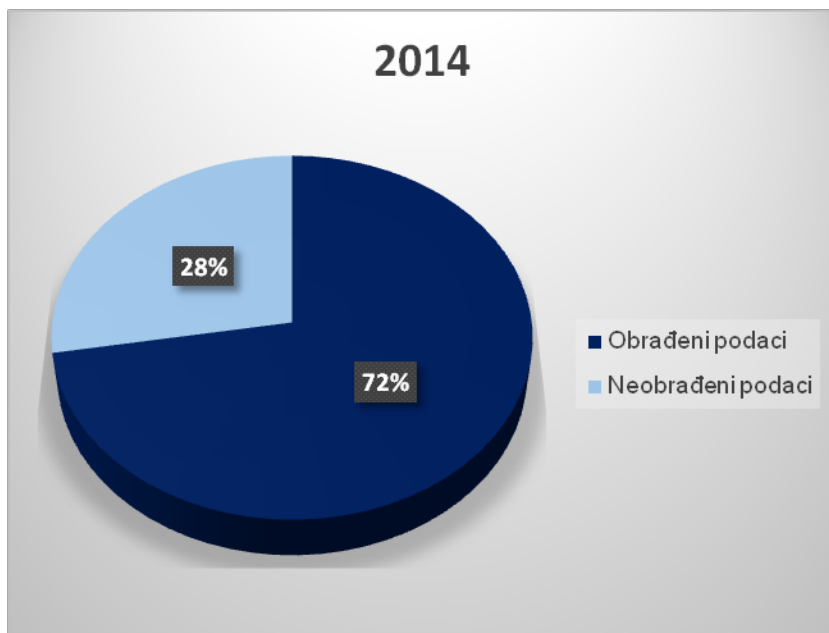

Učešće podataka koji (ni)su obuhvaćeni obradom u dostavljenim podacima

Struktura (ne)obrađenih podataka

Vrsta podataka	2014.		2013.		Indeks 2014/2013
Obrađeni podaci	87.422	72,3%	92.546	80,0%	94,5
Neobrađeni podaci	33.430	27,7%	23.068	20,0%	144,9
UKUPNO	120.852	100%	115.614	100%	104,5

Bilans uspeha privrednih društava Republike Srbije

u 000 dinara

Elementi	Privredna društva		Indeks 2014/2013
	2014.	2013.	
Poslovni prihodi	8.451.578.498	8.276.069.968	102,1
Poslovni rashodi	8.081.625.305	7.922.541.721	102,0
Poslovni rezultat	369.953.193	353.528.247	104,6
Finansijski prihodi	234.713.229	218.120.247	107,6
Finansijski rashodi	508.594.555	336.684.305	151,1
Rezultat iz finansiranja	-273.881.326	-118.564.058	231,0
Prihodi od usklađivanja vrednosti ostale imovine	40.700.000		
Rashodi od usklađivanja vrednosti ostale imovine	191.309.828		
Ostali prihodi	213.076.287	234.080.700	91,0
Ostali rashodi	236.035.652	446.207.650	52,9
Rezultat iz redovnog poslovanja	-77.497.326	22.837.239	-339,3
Neto dobitak poslovanja koji se obustavlja	2.740.323	2.173.696	126,1
Neto gubitak poslovanja koje se obustavlja	8.297.263	5.472.231	151,6
Rezultat pre oporezovanja	-83.054.266	19.538.704	-425,1
Porez na dobit	44.757.222	44.762.139	100,0
Isplaćena lična primanja poslodavca	3.970.725	5.700.593	69,7
Neto rezultat	-131.782.213	-30.924.028	426,1

Neto rezultat privrednih društava po vrsti delatnosti

u 000 dinara

Elementi	2014.	učešće	2013.	učešće	indeks	
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	-188.304	0,1%	9.536.963	-30,8%	-2,0	↓
Rudarstvo	25.138.055	-19,1%	52.327.318	-169,2%	48,0	↓
Prerađivačka industrija	-48.003.911	36,4%	-44.834.720	145,0%	107,1	↓
Snabdevanje električnom energiji	-1.319.738	1,0%	17.708.342	-57,3%	-7,5	↓
Snabdevanje vodom	946.232	-0,7%	41.755	-0,1%	2266,2	↑
Građevinarstvo	-27.935.892	21,2%	-16.780.628	54,3%	166,5	↓
Trgovina na veliko i malo	-13.139.480	10,0%	18.855.325	-61,0%	-69,7	↓
Saobraćaj i skladište	-49.451.837	37,5%	-62.164.810	201,0%	79,5	↑
Usluge smeštaja i ishrane	-6.009.516	4,6%	-2.823.642	9,1%	212,8	↓
Informisanje i komunikacija	22.736.484	-17,3%	28.369.143	-91,7%	80,1	↓
Finansijska delatnost i delatnost osiguranja	-26.202.112	19,9%	-18.939.339	61,2%	138,3	↓
Poslovanje nekretninama	-15.477.286	11,7%	-17.816.792	57,6%	86,9	↑
Stručne, naučne...delatnosti	10.495.355	-8,0%	3.895.977	-12,6%	269,4	↑
Administrativna, pomoćna i uslužna delatnost	-765.139	0,6%	2.676.925	-8,7%	-28,6	↓
Državna uprava i odbrana	-32.068	0,0%	-3.332	0,0%	962,4	↓
Obrazovanje	175.360	-0,1%	69.329	-0,2%	252,9	↑
Zdravstvena i socijalna zaštita	-604.402	0,5%	-553.771	1,8%	109,1	↓
Umetnost i zabava	-2.447.505	1,9%	-293.583	0,9%	833,7	↓
Ostale uslužne delatnosti	303.491	-0,2%	-194.487	0,6%	-156,0	↑
Delatnosti domaćinstva	0	0,0%	-1	0,0%	0,0	↑
Ukupno	-131.782.213	100,0%	-30.924.028	100,0%	426,1	

Neto rezultat privrednih društava po regionima

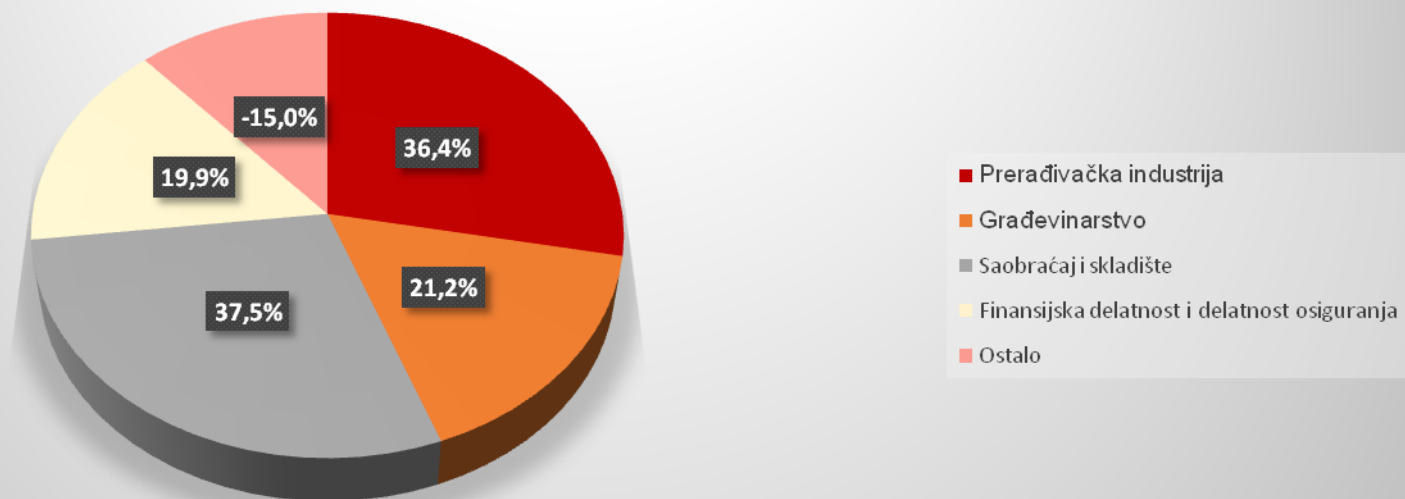
u 000 dinara

Elementi	2014.	učešće	2013.	učešće	indeks	
Beogradski region	-57.757.230	43,8%	-15.867.570	51,3%	364,0	↓
Region Vojvodina	-19.092.258	14,5%	15.558.168	-50,3%	-122,7	
Region Šumadija i Zapadna Srbija	-23.931.959	18,2%	-20.888.439	67,5%	114,6	
Region Južne i Istočne Srbije	-26.362.696	20,0%	-7.378.538	23,9%	357,3	
Region Kosovo i Metohija	-4.638.070	3,5%	-2.347.649	7,6%	197,6	
Ukupno	-131.782.213	100,0%	-30.924.028	100,0%	426,1	

Negativno učešće
u neto gubitku

Pozitivno učešće
u neto gubitku

Učešće privrednih društava po delatnosti u neto rezultatu 2014. godine

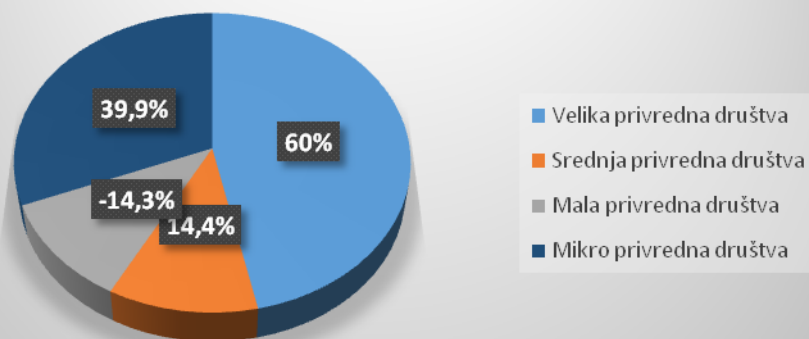
Učešće privrednih društava po regionima u neto rezultatu 2014.

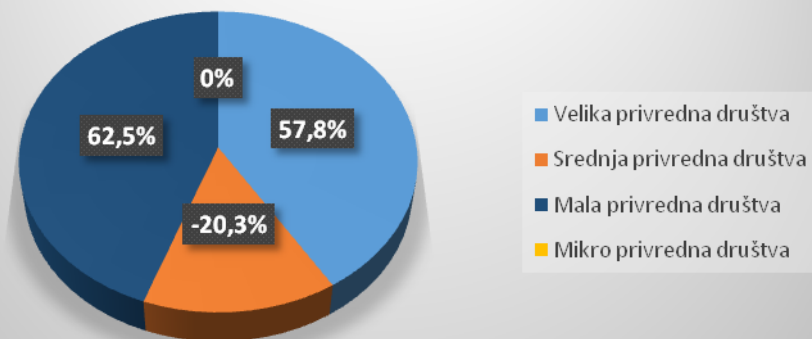
Neto rezultat privrednih društava prema veličini

Br.	Privredna društva po veličini	2014	Procenat učešća	2013	Procenat učešća	Indeks 2014/2013
1.	Velika privredna društva	-79.022.587	60,0	-17.878.248	57,8	442,0
2.	Srednja privredna društva	-18.966.488	14,4	6.280.372	-20,3	-302,0
3.	Mala privredna društva	18.845.407	-14,3	-19.326.152	62,5	-97,5
4.	Mikro privredna društva	-52.638.545	39,9	-	-	-
5.	Ukupno (od 1 do 4)	-131.782.213	100,0	-30.924.028	100,0	426,1

Učešće privrednih društava prema veličini u neto rezultatu 2014.

Učešće privrednih društava prema veličini u neto rezultatu 2013.

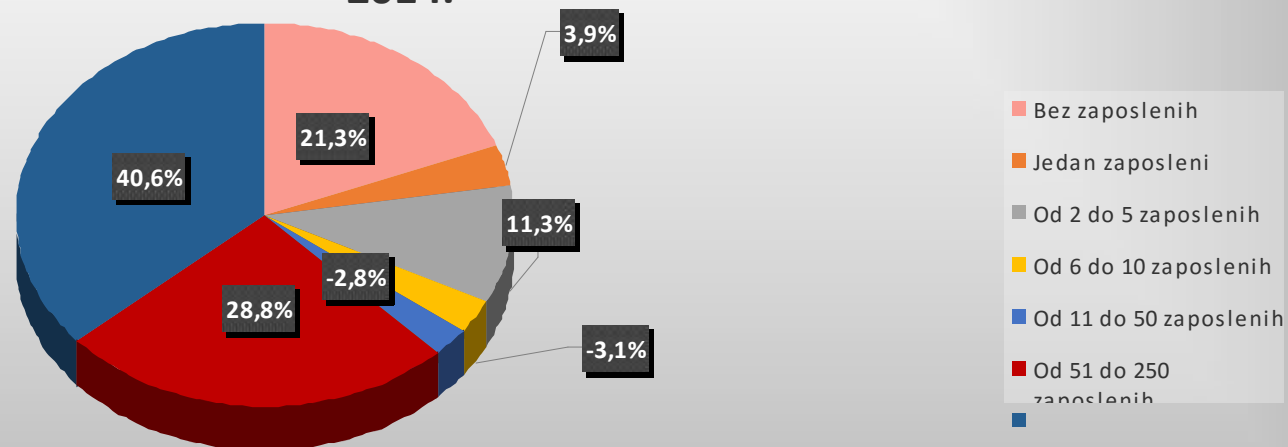

Neto rezultat privrednih društava po broju zaposlenih

Broj zaposlenih	2014.	učešće	2013.	učešće	Indeks 2014/2013
Bez zaposlenih	-28.060.977	21,3%	-35.197.170	113,8%	79,7
Jedan zaposleni	-5.168.222	3,9%	-12.657.688	40,9%	40,8
Od 2 do 5 zaposlenih	-14.827.148	11,3%	-3.905.770	12,6%	379,6
Od 6 do 10 zaposlenih	4.074.207	-3,1%	1.829.005	-5,9%	222,8
Od 11 do 50 zaposlenih	3.704.184	-2,8%	21.081.173	-68,2%	17,6
Od 51 do 250 zaposlenih	-37.987.848	28,8%	9.006.942	-29,1%	-421,8
Više od 250	-53.516.409	40,6%	-11.080.520	35,8%	483,0
Ukupno	-131.782.213	100%	-30.924.028	100%	426,1

- Privredna društva sa 6 do 50 zaposlenih jedina imaju pozitivne rezultate

Učešće privrednih društava prema broju zaposlenih u neto rezultatu 2014.

Učešće privrednih društava prema broju zaposlenih u neto rezultatu 2013.

LIKVIDNOST PRIVREDNIH DRUŠTAVA REALNOG SEKTORA

LIKVIDNOST		2014.	2013.
OPŠTI RACIO LIKVIDNOSTI	<u>Ukupna obrtna sredstva</u>	4.879.984.122	5.004.520.134
	= Ukupne kratkoročne obaveze	5.721.474.561	5.504.412.999
		= 0,85	= 0,91
RACIO TEKUĆE LIKVIDNOSTI	<u>Obrtna sredstva-zalihe</u>	3.394.716.818	3.523.666.875
	= Ukupne kratkoročne obaveze	5.721.474.561	5.504.412.999
		= 0,59	= 0,64

- Likvidnost je opala u 2014. godini u odnosu na uporedni period prethodne godine
- Obrtna imovina je smanjena za 124.536.012 hiljada dinara najvećim delom usled smanjenja gotovine i gotovinskih ekvivalenata za 115.429.480 hiljada dinara (pad od 20,6%)
- Kratkoročne obaveze su povećane za 217.061.562 hiljade dinara (rast od 3,9%)

FINANSIJSKA STRUKTURA I UKUPNE ZADUŽENOSTI PRIVREDNIH DRUŠTAVA

FINANSIJSKA STRUKTURA I ZADUŽENOST	2014.	2013.	Indeks
Obaveze	8.222.881.890	7.846.646.853	104,8
Ukupna pasiva	12.478.329.386	12.365.404.360	100,9
Zaduženost	65,9%	63,5%	-
Obaveze	8.222.881.890	7.846.646.853	104,8
Sopstveni kapital	4.255.447.496	4.519.157.507	94,2
Koeficijent zaduženosti	193,2%	173,6%	-

- Dodatno zaduženje u 2014. godini je uticalo na povećanje koeficijenta zaduženosti u odnosu na uporedni period
- Ukupne obaveze povećane su za 376.235.037 hiljada dinara, odnosno za 4,8%

FINANSIJSKA STRUKTURA I KREDITNE ZADUŽENOSTI PRIVREDNIH DRUŠTAVA

FINANSIJSKA STRUKTURA I ZADUŽENOST	2014.	2013.	Indeks 2014/2013
Obaveze po osnovu kredita	4.033.765.074	3.850.406.583	104,8
Ukupna pasiva	12.478.329.386	12.365.404.360	100,9
Zaduženost	32,3%	31,1%	-
Obaveze po osnovu kredita	4.033.765.074	3.850.406.583	104,8
Sopstveni kapital	4.255.447.496	4.519.157.507	94,2
Koeficijent zaduženosti	94,8%	85,2%	-

- Dodatno zaduženje u 2014. godini je uticalo na povećanje koeficijenta zaduženosti u odnosu na uporedni period
- Dug po osnovu kredita povećan je za 183.358.491 hiljadu dinara, odnosno za 4,8%

STANJE I PROMENE NA KAPITALU

Br.	Elementi	2014.	2013.	Promena kapitala u odnosu na 2013.
1.	Sopstveni kapital	5.694.409.330	5.679.800.959	14.608.371
2.	Gubitak iznad visine kapitala	1.438.961.834	1.160.643.452	278.318.382
3.	Kapital (1-2)	4.255.447.496	4.519.157.507	-263.710.011

- Kapital je smanjen za 2,2 milijarde eura usled povećanja gubitka iznad visine kapitala što je uticalo na povećanje zaduženosti iz kratkoročnih izvora

POSLOVNA AKTIVNOST PRIVREDNIH DRUŠTAVA

POSLOVNA AKTIVNOST		2014.		2013.	
Ukupna poslovna aktivnost	= Ukupni prihodi	8.942.808.337	= 0,72	8.730.444.611	= 0,71
	= Ukupna aktiva	12.478.329.386		12.365.404.360	
Koefficient obrta kupaca	= Prihod od prodaje	8.451.578.498	= 4,64	8.276.069.968	= 4,62
	= Potraživanja	1.821.918.214		1.792.174.453	
Koefficient obrta zaliha	= Prihod od prodaje	8.451.578.498	= 5,69	8.276.069.968	= 5,59
	= Zalihe	1.485.267.304		1.480.853.259	
Prosečan period naplate potraživanja		79		79	
Prosečan period obrta zaliha		64		65	

- Ukupna poslovna aktivnost je na približno istom nivou

PROFITABILNOST PRIVREDNIH DRUŠTAVA

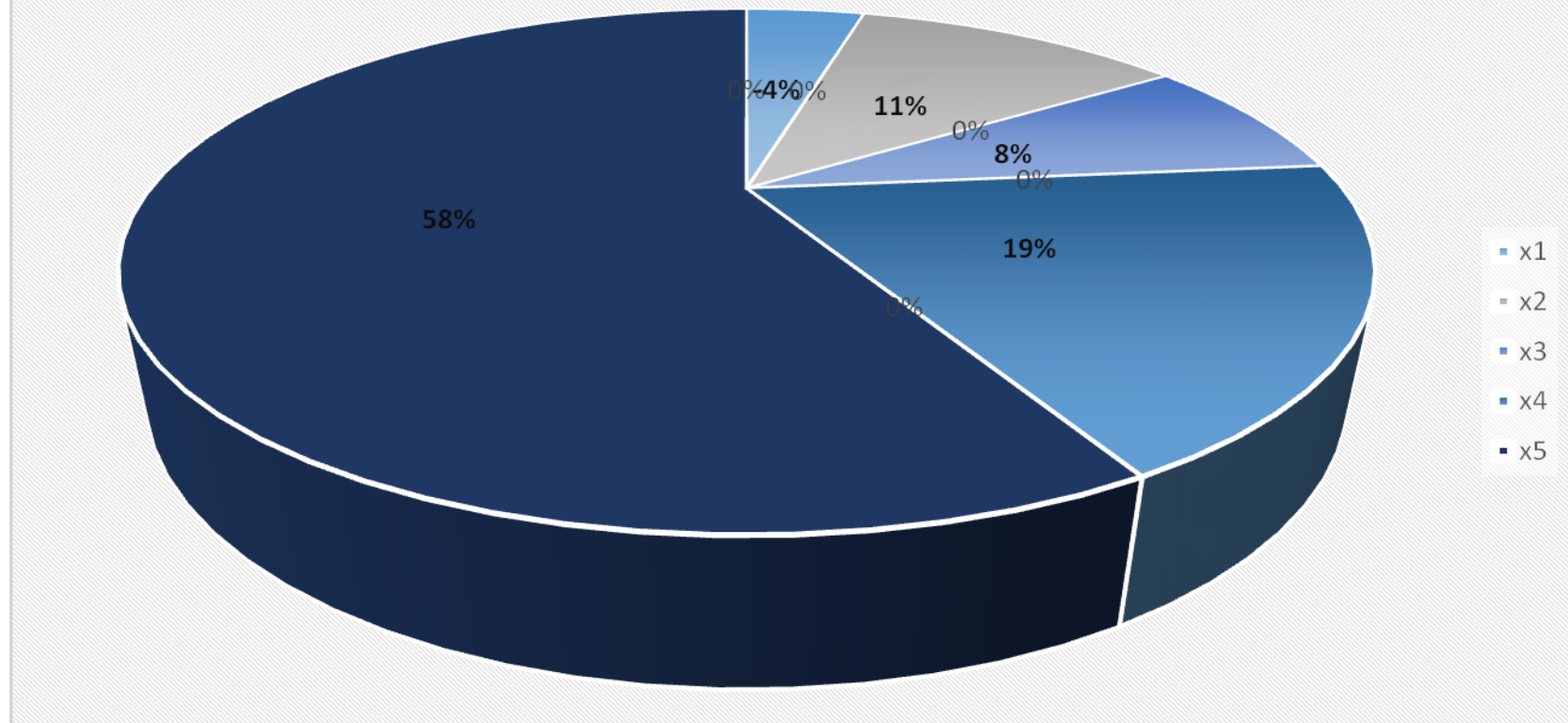
PROFITABILNOST	2014.	2013.
Neto rezultat (gubitak)	-131.782.213	-30.924.028
Prihodi	8.942.808.337	8.730.444.611
Stopa profitabilnosti	-1,5%	-0,4%

- Neto gubitak je povećan za 100.858.185 hiljada dinara (326%) 2014. u odnosu na 2013. godine
- Povećana je negativna stopa profitabilnosti, tako da u 2014. godini iznosi -1,5%

TEST NA VEROVATNOĆU BANKROTSTVA PRIVREDNIH DRUŠTAVA

Model Zero score za analizu bankrotstva										
koef.			koef*vrednost							
x1	=	0,717	*	obrotni fond	=	-841.490.439	*	0,717	=	-0,05
				ukupna aktiva	=	12.478.329.386				
x2	=	0,847	*	zadržani dobitak	=	1.961.104.652	*	0,847	=	0,13
				ukupna aktiva	=	12.478.329.386				
x3	=	3,107	*	EBIT	=	369.953.193	*	3,107	=	0,09
				ukupna aktiva	=	12.478.329.386				
x4	=	0,42	*	sopstveni kapital	=	4.255.447.496	*	0,42	=	0,22
				ukupne obaveze	=	8.222.881.890				
x5	=	0,998	*	prihod od prodaje	=	8.451.578.498	*	0,998	=	0,68
				ukupna aktiva	=	12.478.329.386				
Crna zona do 1,2		UKUPNA VREDNOST KOEFICIJENTA					1,07			
siva zona		1,2 do 2,9								
bela zona		preko 2,9								

Učešće koeficijenata u Z-scoru privrednih društava

- ❖ Najznačajniji pozitivan uticaj na Z-score privrednih Društava ima učešće poslovnih prihoda u ukupnoj aktivi
- ❖ Negativan uticaj ima učešće neto obrtnog fonda u ukupnoj aktivi
- ❖ Najveće odstupanje od postavljenog standarda zabeleženo je kod učešća EBIT-a i zadržane dobiti u ukupnoj aktivi

KONSTATACIJE, MOGUĆE POSLEDICE I OTVORENA PITANJA

A) OPŠTE KONSTATACIJE

- Prethodna godina je karakteristična po izmenama računovodstvene regulative koje su izazvale veoma oštre rasprave u profesionalnoj i stručnoj javnosti, visoke direktne i indirektne troškove za obveznike koji se mere desetinama i stotinama miliona evra za ionako iscrpljenu privredu i koje su uslovile velike probleme u praksi u vezi sa njenom primenom, što neažurnost APR najbolje potvrđuje;
- Opšte je poznato da je aktivnost finansijskog izveštavanja od javnog interesa, što podrazumeva da finansijski izveštaji treba da imaju visok kvalitet i da su ažurni i dostupni svim korisnicima pod istim uslovima. Tako je svuda u svetu;
- Značaj finansijskog izveštavanja je ogroman, ali samo ako je kvalitet finansijskih izveštaja na visokom nivou. U suprotnom, nekvalitetni izveštaji su potencijalni uzrok pogrešnih odluka investitora, državnih institucija i drugih korisnika. Štete koje po tom osnovu nastaju za pojedinačna preduzeća i privredu u celini su ogromne. Samo se u Srbiji ne shvata koliki je suštinski značaj računovođa profesionalno-stručnih lica, profesionalne regulative i računovodstvene profesije u obezbeđenju opšteg javnog interesa;
- Agencija za privredne registre koja u kontinuitetu objavljuje informacije o poslovnu privrede Srbije od 2003. godine, još uvek nije objavila takve informacije za 2014. godinu. Zašto se nije prihvatio predlog asocijacija računovođa i privrede i odložila primena propisa za dve godine, čime bi se izbegli sad aktuelni problemi i evidentne posledice, a trajne tek slede?

KONSTATACIJE, MOGUĆE POSLEDICE I OTVORENA PITANJA

B) ČINJENIČNE KONSTATACIJE

a) KVALITET FINANSIJSKOG IZVEŠTAVANJA

- U 2014. godini obrađeno je 87.422 izveštaja (72,3%), dok je po raznim osnovama ostalo neobrađeno 33.430 izveštaja (27,7%). To je znatno lošije od 2013. godine kada je obrađeno 92.546 izveštaja (80%), a ostalo neobrađeno 23.068 (20%);
- Razlozi neobrađenih podataka u 2014. godini su:

○ Nedostavljanje izveštaja	24.320	72,7%
○ Neobuhvaćeno preliminarnom obradom	2.773	8,3%
○ Izjave o neaktivnosti	6.337	19,0%
○ Ukupno	33.430	100,0%
- Činjenica da je više od jedne četvrtine potencijalnih izveštaja ostalo neobrađeno i da je to znatno lošije nego u 2013. godini jasno govori o ugroženosti principa potpunosti finansijskog izveštavanja.

- Pored ugroženosti principa potpunosti, ugrožen je i princip uporedivosti, što se jasno vidi čak i površnim pregledom finansijskih izveštaja (potreba za presabiranjem podataka, nepostojanje uporednih podataka i sl.)
- Pored toga, kvalitet finansijskog izveštavanja značajno ugrožava nejasna i predimenzionirana regulativa i profesionalna nestručnost lica koja vode poslovne knjige i sastavljaju finansijske izveštaje i odsustvo suštinskih kontrolnih mehanizama. Ovo najbolje potvrđuje iskazivanje revalorizovanih rezervi u finansijskim izveštajima malih i mikro pravnih lica suprotno aktuelnoj regulativi od 124 milijarde RSD i podaci iz finansijskih izveštaja privrednih društava (oko 28.000) bez zaposlenih koja učestvuju u ukupnim gubicima privrede sa 21%.
- Više je nego jasno da je na drastično uvećanje troškova poslovanja i pogoršanje kvaliteta finansijskog izveštavanja dominantno uticala izmenjena zakonska regulativa doneta 2013/2014. godine. Ova regulativa je suštinski prouzrokovala veoma skupe, a za uzvrat nekvalitetne finansijske izveštaje. Pored ostalog, zakonska regulativa ne prepoznaje ovlašćene računovođe – profesionalno stručna lica i globalne standarde etike, edukacije i kontrole kvaliteta - ključne osnove u funkciji obezbeđenja kvaliteta finansijskog izveštavanja.

b) POKAZATELJI I PERFORMANSE

- Iskazani gubici su oko 4,26 puta veći nego u 2013. godini.
- Veliki gubici onemogućavaju održiv rast privrednih društava i nacionalne ekonomije u celini.
- Likvidnost privrede, merena indikatorima čiji se obračun zasniva na finansijskim izveštajima je u padu. Došlo je do pogoršanja likvidnosti kako opšte, tako i racija tekuće likvidnosti. Veliki negativan neto obrtni fond ukazuje na to da privredi nedostaje oko 7 milijardi evra da bi došla do daha.
- Zaduzenost privrede, merena informacijama sadržanim u finansijskim izveštajima, raste. Usled velikih troškova poslovanja ranijih godina i gubitaka u 2014. godini preduzeća su bila prinuđena na veće zaduživanje. Privreda Srbije je, prema informacijama iz finansijskih izveštaja opterećena ogromnim finansijskim rashodima.
- Interesantno je da je aktivnost privrednih društava, izražena kroz koeficijente obrta, ostala na približno istom nivou .
- Prema Z – score modelu, koji predstavlja test na verovatnoću bankrotstva, rezultat privrednih društava je 1,07 što znači da se privreda nalazi u crnoj zoni, odnosno da je verovatnoća bankrota velika. Ovaj rezultat je indikativan, ali ga u svakom slučaju ne treba prihvatiti zdravo za gotovo, jer postoji zdrav deo privrede koji bi mogao biti okosnica budućih poboljšanja i ulaska u povoljniju zonu.

c) MOGUĆE POSLEDICE
(za slučaj ne preduzimanja hitnih mera)

- Investitori su uskraćeni za kvalitetne informacije;
- Nesigurnost privređivanja značajno raste;
- Finansijsko- izveštajni sistem je nestabilan i nepouzdan;
- Obeshrabruje se dolazak novih stranih investitora;
- Rizik ulagača se povećava;
- Budžeti su uskraćeni za prilive;
- Postoji mogućnost donošenja loših makroekonomskih odluka;
- Nacionalna ekonomija će iskazivati sve lošije rezultate;

d) OTVORENA PITANJA

- Da li je ovako dramatično povećanje gubitaka i narušavanje finansijske strukture stvarni odraz stanja u srpskoj privredi ili je ono jednim delom posledica nekvalitetnog finansijskog izveštavanja? Ili je stanje u privredi još gore?
- Budući da postoje ozbiljne razlike između finansijskih izveštaja koji su sačinjeni po starim pravilima za 2013. godinu i novo objavljenih izveštaja za 2014. godinu po novim pravilima, ko još može biti siguran u kvalitet finansijskih izveštaja koji su sastavljeni u skladu sa novom računovodstvenom regulativom?
- U kojoj meri su nekompetentni kreatori regulative doprineli (i još uvek doprinose) urušavanju računovodstvene regulative i nekvalitetnom finansijskom izveštavanju? Iza ovoga ne stoje državni već privatni, naizgled nepoznati interesi. Odgovornost države je u tome što ovakvo stanje ignoriše.
- Koliki su stvarni gubici veći ako bi se obradilo još 33.430 izveštaja? (27,7%)
- Zašto agencija za privredne registre kasni sa objavljivanjem finansijskih izveštaja i informacijama o poslovanju privrede i drugih entiteta, da li zbog loših propisa, njihovih izmena i kašnjenja njihovog objavljivanja?
- Ko posle svega navedenog može da veruje u postojeće finansijske izveštaje, čemu oni služe 10 meseci nakon završetka poslovne godine?

KLJUČNO PITANJE

Dokle nas je dovela nova računovodstvena regulativa doneta 2013/2014. godine i njene posledice posle prve primene, na šta je blagovremeno ukazivala računovodstvena profesija, nauka i struka, privreda i njena udruženja, ili dokle će nas dovesti ako se hitno ne preduzmu logične i prave mere?

Mere koje treba preduzeti date su u zaključcima 46. Simpozijuma Saveza računovođa i revizora Srbije održanog na Zlatiboru maja 2015. godine uz učešće profesionalnih računovođa i eminentnih predstavnika računovodstvene teorije i prakse, privrede i njenih asocijacija i isti dostavljeni nadležnim ministarstvima i institucijama – u prilogu.